

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-2000

นโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสม คือ นโยบายหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในช่วงนี้ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในแต่ละระยะ ซึ่งแสดงถึงการวางนโยบายเศรษฐกิจของพรรคฯ ในการประชุมสมัชชาแต่ละครั้ง โดยเริ่มจากการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 ในปี 1982 ที่ได้มีข้อริเริ่มทางด้านแนวความคิดเกี่ยวกับ “จินตนาการใหม่” ที่หมายถึงความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารประเทศ โดยเฉพาะการบริหารเศรษฐกิจ ต่อมาการประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 4 ในปี 1986 ได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ โดยได้กล่าวเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงกลไกบริหารเศรษฐกิจแบบเก่า (ระบบเศรษฐกิจแผนการแบบบังคับ) สู่กลไกบริหารเศรษฐกิจใหม่ (ระบบเศรษฐกิจแบบผสม) พอมาถึงปี 1991 การประชุมสมัชชาครั้งที่ 5 ก็ได้วางนโยบายเศรษฐกิจที่มีลักษณะต่อเนื่องกับนโยบายเศรษฐกิจที่การประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 ได้วางไว้ แต่ได้เน้นการออกกฎหมายเศรษฐกิจต่างๆ ส่วนการประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 6 ในปี 1996 เป็นการประชุมที่วางนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในปลายศตวรรษที่ 20 ฉะนั้น เพื่อศึกษาถึงนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000 นี้ต้องได้ศึกษาถึง 2 ปัญหาที่สำคัญคือ 1. เนื้อหาของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมที่การประชุมสมัชชาครั้งที่ 6 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้วางออกและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000 ที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ประกาศใช้ และ 2. ก็ต้องได้ศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและแนวโน้มของการขยายตัวของประเทศในอนาคตต่อไปว่าจะเป็นอย่างใด เพราะว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละระยะนั้น ย่อมมีผลกระทบเกิดขึ้น ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้สามารถทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางต่าง ๆ ได้ ดังจะเสนอในข้อต่อไป

4.1 แนวทางเศรษฐกิจของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 6 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

การประชุมสมัชชาครั้งที่ 6 เป็นการประชุมใหญ่และมีความสำคัญอีกครั้งหนึ่งที่ได้ดำเนินไปโดยบรรยากาศที่ประเทศชาติมีความสงบ เศรษฐกิจขยายตัวและประชาชนส่วนมากมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ฉะนั้น การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติต้องมีความละเอียดอ่อนและครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้มีความผิดพลาดน้อยที่สุดโดยจะต้องได้ศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงในการปฏิบัติแนวทางเศรษฐกิจครั้งก่อนและเอาข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนทางเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป ซึ่งงานศึกษาชิ้นนี้จะเสนอดังต่อไปนี้

4.1.1 ผลสำเร็จและข้อบกพร่องในการปฏิบัติแนวทางเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมา

ในตอนแรก การประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 6 ได้ตรวจสอบการดำเนินนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมา โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจที่ได้วางออกในการประชุมสมัชชาครั้งก่อนคือ การประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 5 เพราะว่าการประชุมสมัชชาครั้งที่ 5 ได้วางนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจต่อจากการประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะวางนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมเพื่อปฏิบัติในอนาคตข้างหน้าต้องได้ตรวจสอบการปฏิบัตินโยบายที่ได้วางออกในระยะผ่านมาว่าได้รับผลสำเร็จหรือไม่ และเป็นเพราะอะไรจึงทำไมสำเร็จเท่าที่ควร หมายความว่าการประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 6 ได้สรุปผลสำเร็จและข้อบกพร่องของการปฏิบัตินโยบายเศรษฐกิจที่ได้วางออกในการประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 5 ดังจะได้เสนอดังต่อไปนี้¹

ผลสำเร็จ : การประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 6 ได้สังเกตเห็นว่าการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจผ่านมาได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้นดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นแต่ปี 1991-1995 โดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 6.4 และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ได้สร้างพื้นฐานโครงสร้างของเศรษฐกิจ-สังคมให้เข้มแข็งขึ้นอีก
2. ได้รณรงค์ให้ประชาชนผลิตสินค้าและส่งเสริมการค้า โดยเฉพาะในชนบทที่อยู่ไกลจากตัวเมือง เช่น การผลิตกาแฟ ยาสูบ ปลูกอ้อย เลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ

¹ ห้องว่าการศูนย์กลางพรรคฯ.เอกสารของการประชุมสมัชชา ครั้งที่ 6 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่ง, 1996), หน้า 8.

3. ได้ขยายการผลิตของภาคเกษตรกรรมโดยให้ความสำคัญแก่ครอบครัวของเกษตรกร เพื่อส่งเสริมให้เป็นหน่วยผลิตสินค้าอย่างมีอิสระ นอกจากนั้น รัฐก็ได้ลงทุนสร้างพื้นฐานวัตถุเทคนิคให้แก่เกษตรกร เช่น ชลประทาน และทำให้เนื้อที่นาได้รับน้ำชลประทานเพิ่มขึ้นแต่ละปี ประมาณ 5,000 เฮกตาร์

4. ได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตร เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานแปรรูปอาหาร โรงสีข้าว และอื่นๆ นอกจากนั้น ก็ได้ส่งเสริมการลงทุนเข้าในอุตสาหกรรมแขนงอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรม อื่น ๆ

5. ได้ปรับปรุงและขยายเส้นทางเพื่อทำให้การจราจรสะดวกสบายขึ้น และทำให้การขนส่งสินค้าได้รวดเร็ว เช่น ได้ขยายเส้นทางจาก 4,300 กิโลเมตร ในปี 1990 เป็นประมาณ 18,300 กิโลเมตร ในปี 1995 และอื่น ๆ

6. ผลสำเร็จที่สำคัญมากที่สุดได้แก่ การปรับปรุงระบบการบริหารเศรษฐกิจมหภาคให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นคือได้ปรับปรุงระบบการเงินและการคลังของรัฐให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจตลาดมากขึ้น

ผลสำเร็จดังกล่าวแสดงถึงการปรับปรุงนโยบายและขยายพื้นฐานเศรษฐกิจแห่งชาติได้ ในระดับหนึ่ง แม้จะยังไม่ได้ตามแผนการที่กำหนดไว้ก็ตาม หมายความว่า พร้อมกับผลสำเร็จที่ได้กล่าวมานั้น ก็ยังมีข้อค้างบางข้อที่ยังทำไม่ได้และจะต้องได้แก้ไขต่อไป ซึ่งข้อค้างดังกล่าว นั้นปรากฏอยู่ในหลายแขนงเศรษฐกิจสังคมดังจะเสนอต่อไปให้เห็นดังนี้²

1. การประชุมสมัชชาของพรรคฯครั้งที่ 6 ได้สังเกตเห็นว่าการปฏิบัตินโยบายส่งเสริมภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ (economic sectors) ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร หมายความว่า ในช่วงนี้ข้าราชการและประชาชนเข้าใจว่า ภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐ (state economic sector) ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินเศรษฐกิจ ฉะนั้น จำเป็นต้องแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเร็ว ในขณะที่ยังไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้รัฐต้องเสียผลประโยชน์ไปได้โดยไม่จำเป็น เช่น ก่อนจะขายหรือโอนรัฐวิสาหกิจต่างๆที่ผ่านมาก็ให้มีผู้สวຍโอกาสใช้ช่องโหว่ โกงกินทรัพย์สินของรัฐไป

2. รัฐบาลยังไม่ทันสมัยกฎหมายอย่างครบถ้วนในการบริหารเศรษฐกิจให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารรัฐวิสาหกิจ และกฎหมายเศรษฐกิจบางอย่างยังไม่ทันสมัย

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

คล้อยกับเงื่อนไขของเศรษฐกิจตลาด แม้กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการประพศิไม่ชอบใน การบริหารเศรษฐกิจก็ยังไม่ทันสมัย

3. รัฐบาลยังไม่ทันมีความสามารถในการบริหารเศรษฐกิจด้วยวิธีการใช้กองทุนช่วยเหลือบางแขนงเศรษฐกิจที่จำเป็นหรือใช้กองทุนสนับสนุนบางแขนงเศรษฐกิจแห่งชาติ เช่น ช่วยเกษตรกรให้ทำการผลิตอาหารแก่สังคม หรือใช้กองทุนเพื่อแทรกแซงตลาดและราคา เป็นต้น

4. แผนพัฒนาเกษตรกรรมเพื่อผลิตอาหารให้เพียงพอับความต้องการบริโภคภายในประเทศยังปฏิบัติไม่ได้ตามคาดหมาย โดยเฉพาะการผลิตข้าวยังอยู่ในระดับต่ำ ฉะนั้น ประชาชนต้องได้อาศัยการค้าผ่านแดนเพื่อซื้อข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านมาบริโภค

5. การขยายการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรตามทิศทางที่พรรคได้กำหนดไว้ยังช้าเกินไป จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมในแขนงนี้ไม่ค่อยจะดีเท่าที่ควร นอกจากนั้น อุตสาหกรรมแปรรูปที่เพิ่งจะเกิดขึ้นใหม่ ๆ จำนวนหนึ่งก็ไม่ได้รับการส่งเสริมและปกป้อง จึงทำให้อุตสาหกรรมจำนวนหนึ่งถูกทำลายโดยสินค้าต่างประเทศ

6. ตามทิศทางการขยายเศรษฐกิจแห่งชาติคือ เอาการขยายเกษตรกรรม-ป่าไม้เป็นพื้นฐานให้แก่การขยายอุตสาหกรรมและบริการ แต่ในการปฏิบัติจริง ๆ แล้วการลงทุนในภาคเกษตรกรรมจะน้อยกว่า จึงทำให้อัตราการขยายตัวของเกษตรกรรมน้อยกว่าอัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการ ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าการขยายเศรษฐกิจไม่ไปตามทิศทางที่พรรคได้กำหนดไว้

ข้อค้างค้ำที่กล่าวมานี้คือสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ตามทิศทางและแผนการที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนั้น ก็ยังมีข้อค้างค้ำอื่นๆที่ไม่ได้สรุปไว้ในเอกสารของพรรคฯ แต่ปรากฏมีขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น

- การขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ อันเนื่องมาจากรายจ่ายของรัฐเพิ่มเร็วกว่ารายรับ

- การแก้ไขปัญหาค่าแรงยังทำไม่ทันได้ดีเท่าที่ควร เช่น (1) ค่าแรงที่เป็นเงินเดือนของข้าราชการยังต่ำเกินไปจนทำให้ไม่เพียงพอับค่าครองชีพในแต่ละเดือน ฉะนั้น ข้าราชการจึงไม่มี ความตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง (2) การประกาศนโยบายค่าแรงขั้นต่ำยังต่ำเกินไปคือ ประมาณ 26,000 กีบต่อเดือนหรือเท่ากับประมาณ 580 บาท (อัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ 45 กีบต่อ 1 บาท ในปี 1997)

- อัตราเงินเฟ้อในแต่ละปียังสูงเกินกว่าร้อยละ 10 ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและเงินเดือนตัวจริง (real wage) ลดลง

ข้อก้ำกั้ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจเกิดขึ้นได้เพราะสาเหตุหลายประการ แต่สาเหตุหลักที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการขยายตัวของพื้นฐานเศรษฐกิจแห่งชาติต่ำเกินไป ซึ่งแสดงออกถึงการผลิตที่มีลักษณะธรรมชาติและเครื่องมือทำการผลิตที่ล้าหลัง นอกจากนี้ พื้นฐานโครงสร้าง (Infrastructure) โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมก็ยังไม่ทันสมัยพอ จึงทำให้การปฏิบัติแนวทางและแผนพัฒนาเศรษฐกิจในระยะผ่านมามีได้ไม่ดีเท่าที่ควร

2. ข้าราชการไม่มีประสบการณ์ในการบริหารเศรษฐกิจที่ใช้กลไกตลาดและราคา เพราะว้ข้าราชการดังกล่าวเคยศึกษาวิธีการบริหารเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยมมาก่อน และก็ได้นำเอาบทเรียนและประสบการณ์ในการบริหารเศรษฐกิจจากประเทศสังคมนิยมมาใช้ ฉะนั้น ในเมื่อประเทศชาติเปลี่ยนแปลงจากวิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมสู่วิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบผสมที่มีกลไกตลาดและราคาเป็นตัวกำหนด จึงสร้างความยุ่งยากให้แก่ข้าราชการดังกล่าวในการปฏิบัติแนวทางและแผนการเศรษฐกิจในระยะผ่านมา

3. ระดับการศึกษาของคนลาวโดยเปรียบเทียบับหลายประเทศยังต่ำ ซึ่งแสดงถึงหลักสูตรหรือตำราการเรียนการสอนยังไม่ได้มาตรฐานและอุปกรณ์พร้อมสถานที่เรียนก็ไม่เพียงพอ จึงทำให้นักศึกษาที่เรียนจบมีคุณภาพต่ำ และเมื่อรับเข้ามาทำงานก็จะทำงานไม่ได้ดีตามความต้องการ ฉะนั้น จึงทำให้การปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในระยะผ่านมามีประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

4. ทุนคือปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและการระดมทุนก็เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้มีทุนมาทำกิจการต่าง ๆ ได้ แต่ว่าในระยะผ่านมาประเทศสปป.ลาว เป็นประเทศที่ทุกข้ยากประเทศหนึ่งและทุนก็มีน้อยมาก จึงมีปัญหาในการลงทุนหรือสร้างแวดล้อมให้แก่การลงทุน (Environment of Investment) นอกจากนี้ การระดมทุนจากแหล่งทุนภายในและต่างประเทศยังทำไม่ได้ดี จึงทำให้นักลงทุนจำนวนหนึ่งไม่มีความมั่นใจที่จะมาลงทุนในสปป.ลาว ส่วนผู้ที่มาลงทุนจำนวนหนึ่งก็มักจะลงทุนไม่ถูกต้องตามทิศทางที่พรรคฯและรัฐบาลได้วางไว้ ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นเพราะมีทุนน้อยจึงปฏิบัติแนวทางและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมไม่ได้ตามคาดหมายที่ได้กำหนดไว้

สาเหตุที่ทำให้มีข้อก้ำกั้ในการปฏิบัตินโยบายเศรษฐกิจที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นเพียงสาเหตุหลักจำนวนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ ก็ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกเช่น สาเหตุที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติไม่ชอบในวงราชการ ปัญหาแรงจูงใจในการทำงานที่มีน้อยเกินไป และอื่น ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติแนวทางและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมมีข้อก้ำกั้บางประการอยู่ ซึ่งข้อก้ำกั้ดังกล่าว

นี้จะต้องถูกแก้ไขในการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมครั้งต่อไป และงานศึกษาชิ้นนี้จะได้เสนอเป็นข้อต่อไปดังนี้

4.1.2 ทิศทางและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมใน สปป.ลาว แต่ปี 1996-2000

จากการศึกษาถึงผลสำเร็จและข้อบกพร่อง พร้อมทั้งสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในระยะผ่านมาไม่ได้ตามกำหนดหมายเอาไว้บางประการแล้วนั้น จึงทำให้พรรคฯ และรัฐบาลแห่งสปป.ลาวมีประสบการณ์มากขึ้นในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป โดยเฉพาะในปลายศตวรรษที่ 20 นี้ พรรคฯและรัฐบาลแห่งสปป.ลาวถือว่าเป็นช่วงที่จะต้องเร่งรัดพัฒนาประเทศให้ขยายตัวเร็วกว่าในระยะที่ผ่านมา เพราะว่าก่อนจะสิ้นศตวรรษที่ 20 นี้ จะต้องทำให้เศรษฐกิจแห่งชาติดีขึ้นและการดำรงชีวิตของประชาชนได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะต้องได้แก้ไขความไม่เพียงพอทางด้านอาหารสำหรับประชาชนในชนบทที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ฉะนั้น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงได้วางทิศทางและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปลายศตวรรษที่ 20 ดังต่อไปนี้

4.1.3 ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมใน สปป.ลาว แต่ปี 1996-2000

เพื่อเป็นการสานต่อนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมมากขึ้น และเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทั้งภายในและสภาพการณ์สากลนั้น การประชุมสมัชชาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 6 ในเดือน มีนาคมปี 1996 จึงได้วางทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแต่ปี 1996-2000 ดังนี้³

1. ต้องส่งเสริมการผลิตสินค้าและการค้าให้ขยายตัวโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะการค้าอยู่ชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมือง และเมื่อประชาชนรู้จักค้าขายแล้ว การค้าก็จะทำบทบาทให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กันแน่น และมีการผลักดันซึ่งกันและกันให้ทำหน้าที่มากขึ้น หมายความว่า เมื่อประชาชนได้ขยายผลิตภัณฑ์ของตน ก็จะผลิตมากขึ้น และประชาชนก็จะมีส่วนร่วมในการสร้างเศรษฐกิจแห่งชาติให้เข้มแข็งขึ้นด้วย

2. ในช่วงปีต่อหน้านี้พรรคและรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ยังถือการขยายเกษตรกรรม-ป่าไม้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เพราะแขนงเกษตรกรรม-ป่าไม้ยังเป็นแขนงการผลิตที่ใหญ่ที่สุดของประเทศและเป็นแขนงที่ผลิตอาหารที่จำเป็นให้แก่ประชาชน ซึ่งในปีต่อไปข้าง

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

หน้านี้จะต้องผลิตอาหารที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการบริโภคของประชาชนภายในประเทศ ส่วน แขนงอุตสาหกรรมก็ต้องระดมทุนเข้าใส่การขยายอุตสาหกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรม ที่เป็นกำลังแรงของเศรษฐกิจแห่งชาติ นอกจากนั้นก็ต้องส่งเสริมการบริการที่จะสร้างรายรับให้แก่ งบประมาณของรัฐด้วย

3. ตามทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปข้างหน้า รัฐจะต้องปรับปรุงบรรดารัฐ วิชาทกิจที่มีความจำเป็นแก่การดำรงชีวิตของประชาชน และมีความจำเป็นแก่การพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติโดยจะต้องปรับปรุงทางด้านเทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องในการ บริหาร เพื่อให้รัฐวิชาทกิจดังกล่าวมีความเข้มแข็งและสามารถดำรงบทบาทเป็นหลักแหล่งในพื้นที่ ฐานเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย

4. จะต้องได้ปรับปรุงระบบการบริหารเศรษฐกิจให้ดีขึ้นโดยจะเน้นการปรับปรุงกฎ หมายเศรษฐกิจที่ประกาศใช้แล้ว เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายที่ดิน กฎหมายและระเบียบการ ต่างๆ เกี่ยวกับการลงทุน และอื่นๆ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของประเทศ และจะประกาศใช้กฎหมายเศรษฐกิจใหม่ที่ยังไม่ทันสมัย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามการ ประพฤติไม่ชอบในวงราชการ และอื่นๆ นอกจากนั้น ต้องนำใช้เครื่องมือบริหารเศรษฐกิจมหภาค ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพคือ จะต้องนำเอาบทเรียนและประสบการณ์ในการบริหารเศรษฐกิจ ของบรรดาประเทศที่ขยายตัวสูงแล้ว มานำใช้เข้าไปในเงื่อนไขของประเทศลาวด้วย

5. ในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปข้างหน้า การสร้างแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต้อง มีความสัมพันธ์กับการรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี โดยให้ถือว่าสภาพแวดล้อมคือปัญหาที่มีความ สำคัญที่สุดเหมือนกับการขยายเศรษฐกิจ ฉะนั้น แผนแม่บทของการดำเนินงานของทุก ๆ โครงการเศรษฐกิจจะต้องมีการวิจัยถึงผลกระทบกับสภาพแวดล้อมด้วย เพื่อไม่ให้สภาพแวดล้อม ถูกทำลายไปมาก นอกจากนั้น ก็ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายมาแล้วนั้นให้คืนสู่ สภาพที่ดีขึ้นด้วย

6. เพื่อเป็นการสานต่อนโยบายเปิดประตูสู่โลกภายนอกและเร่งรัดให้เศรษฐกิจของชาติ เชื่อมเข้ากันกับเศรษฐกิจของโลกมากขึ้นนั้น จะต้องได้มีนโยบายและระเบียบการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจของโลก และสร้างความเชื่อให้แก่นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนใน ลาวให้มากขึ้นด้วย พร้อมทั้งนั้นก็ต้องสร้างบทบาทของประเทศในเวทีสากลและสร้างเงินให้ ประเทศได้กลายเป็นสมาชิกขององค์การสากลต่างๆให้มากขึ้นด้วย

ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่กล่าวมานั้นคือทิศทางหลักที่เป็นเส้นทางพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติให้ก้าวไปได้ดีและสอดคล้องกับกาลโอกาสในปัจจุบันด้วย ฉะนั้น ทิศทางดังกล่าวต้องได้

ดีความและประยุกต์ใช้เข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละแขนงด้วย เช่น การพัฒนาภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้และชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม-หัตถกรรม การขยายเส้นทางคมนาคมและอื่น ๆ ซึ่งในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมยังเป็นสิ่งท้าทายการดำเนินเศรษฐกิจของลาวในปัจจุบันและอนาคตอยู่เพราะว่าปัญหาหลักที่จะต้องการแก้ไขให้ได้ นั่นคือ การแก้ไขปัญหาอาหารให้แก่ประชาชนลาวให้เพียงพอกับการบริโภคภายใน และสร้างให้ภาคเกษตรกรรมให้กลายเป็นแขนงผลิตที่เป็นพื้นฐานเศรษฐกิจแห่งชาติที่แท้จริง และสามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบให้แก่ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรกรรม นอกจากทิศทางการพัฒนาเกษตรกรรมแล้ว การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นกำลังแรงและมีลักษณะลูกกุญแจสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พร้อมด้วยการสร้างพื้นฐานโครงสร้าง (Infrastructure) และอื่น ๆ ก็มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องลงทุนมากเหมือนกัน ฉะนั้น เพื่ออยากให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้ นั้น รัฐบาลแห่งสปป.ลาวจึงได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสำหรับปี 1996-2000 ให้ถูกต้องและสอดคล้องกับทิศทางดังกล่าวด้วย ซึ่งเนื้อหาหลักของแผนพัฒนาดังกล่าวจะเสนอต่อไปนี้

4.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของ สปป.ลาวสำหรับปี 1996-2000

การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของ สปป.ลาวในปลายศตวรรษที่ 20 นี้เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมที่ยังเน้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ์-เลนินบวกกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของค่ายตะวันตกอยู่คือ ได้นำเอาวิธีบริหารเศรษฐกิจของประเทศทุนนิยมมาใช้เพื่อให้การดำเนินเศรษฐกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้นและจะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วกว่า และพร้อมกันนั้นก็ใช้นโยบายของการบริหารเศรษฐกิจดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทุกกลุ่มด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลและประชาชนแห่งสปป.ลาว จะต้องได้ดำเนินการปฏิวัตินโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่การประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 6 ได้วางออกให้ประสบผลสำเร็จ โดยที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจกลายเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสมอย่างแท้จริง ที่มีทั้งปัจจัยสังคมนิยมที่มีประสิทธิภาพและปัจจัยทุนนิยมที่ก้าวหน้าอยู่ร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น รัฐวิสาหกิจที่เป็นปัจจัยสังคมนิยมแต่ใช้กลไกตลาดและราคาที่เป็นปัจจัยทุนนิยม และอื่นๆ เพราะฉะนั้น จึงถือว่าระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจสูงคือการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจสูง (economic growth) รายได้ประชาชาติ (national income) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

(GDP) เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี พร้อมกันนั้น ก็จะมีการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคและประชาชน เพื่อให้มีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด เพราะจะนำใช้ผลของการดำเนินเศรษฐกิจส่วนใหญ่ เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนมากด้วย ฉะนั้น เพื่ออยากดำเนินการปฏิบัตินโยบายดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จนั้น รัฐบาลแห่งสปป.ลาวจำเป็นต้องได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000 โดยได้กำหนดตัวเลขคาดการณ์รวมไว้ดังนี้⁴

- อัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 8
- ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม-ป่าไม้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 5
- ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม-หัตถกรรมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 12
- แขนงบริการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 10-11
- รายรับงบประมาณให้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 16
- การส่งออกสินค้าออกให้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 12
- การนำเข้าสินค้าเข้าจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 10
- การขาดดุลการค้ากับต่างประเทศโดยเฉลี่ยในแต่ละปีไม่ให้เกินร้อยละ 12
- การขาดดุลงบประมาณโดยเฉลี่ยในแต่ละปีไม่ให้เกินประมาณร้อยละ 10
- จะควบคุมอัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยในแต่ละปีไม่ให้เกินประมาณร้อยละ 10
- และถึงปี 2000 รายได้โดยเฉลี่ยต่อหัวของประชาชนจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 500

ดอลลาร์สหรัฐ

ตัวเลขที่กล่าวมานั้นคือตัวเลขคาดการณ์ในระบบเศรษฐกิจมหภาคที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000 โดยได้ถือเอาข้อมูลจากการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ในระยะผ่านมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางตัวเลขคาดการณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในระยะต่อไป และถ้าเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขคาดการณ์ในระบบเศรษฐกิจมหภาค ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในระยะผ่านมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมและการปฏิบัติแผนดังกล่าวมีลักษณะต่อเนื่องกัน ซึ่งจะเสนอให้เห็นดังในตารางที่ 4.1 ดังนี้

⁴ คณะกรรมการแผนการแห่งรัฐ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสำหรับระยะปี 1996-2000. (เวียงจันทน์ : 1996), หน้า 11.5.

ตารางที่ 4.1

เปรียบเทียบการขยายเศรษฐกิจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของ สปป.ลาว

(หน่วย : คิดเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี)

รายการ	แผนที่ 1 (1981-1985)	แผนที่ 2 (1986-1990)	แผนที่ 3 (1991- 1995)	แผนที่ 4 (1996-2000)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน	5.4	5.3	6.4	8.5 ³
ภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้	7.2	3.4	4.1	5.0 ³
ภาคอุตสาหกรรม-หัตถกรรม	7.5	7.7	12.3	12.0 ³
แขนงบริการ	4.5	7.1	7.8	11.0 ³

- ที่มา:
1. แผนการยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สำหรับระยะแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 3 (1991-1995)
 2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม สำหรับระยะปี 1996-2000
 3. กาดคะเนการปฏิบัติแผนการหลังปี 2000

ตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงหรือการขยายตัวขององค์ประกอบเศรษฐกิจ (economic composition) แห่งชาติของสปป.ลาว โดยอิงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมในแต่ละครั้ง ซึ่งในช่วงปี 1981-85 การผลิตในภาคเกษตรกรรมมีการขยายตัวโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 7.2 ซึ่งเป็นตัวเลขการขยายตัวในภาคเกษตรกรรมที่สูงที่สุด โดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาอื่นๆ และอุตสาหกรรมขยายตัวโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 7.5 ซึ่งต่ำกว่าช่วงเวลาอื่น ส่วนแขนงบริการในช่วงเวลานี้ขยายตัวน้อยมากคือ ขยายตัวโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 4.5 ในช่วงปี 1986-90 เป็นช่วงเวลาการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ครั้งที่ 2 และเป็นช่วงเวลาที่มีการปฏิรูปเศรษฐกิจใหม่ ๆ ฉะนั้น จึงทำให้เศรษฐกิจขยายตัวน้อยในปีเริ่มต้นคือ ในปี 1987 และ 1988 เศรษฐกิจค่อนข้างวิกฤติ โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมไม่มีประสิทธิภาพและสหกรณ์เกษตรแตกสลาย จนทำให้เกษตรกรจำนวนหนึ่งได้รับความยุ่งยากและไม่มีความมั่นใจ จึงต้องออกจากภาคเกษตรไปทำอาชีพอื่น ๆ และอีกจำนวนหนึ่งที่มีความสามารถทางด้านทุนทรัพย์ และ

เห็นว่าการทำอาชีพอื่นอาจมีผลกำไรมากกว่าการทำการผลิตในภาคเกษตรกรรม ฉะนั้น จึงออกจากภาคเกษตรกรรมไปทำอาชีพอื่น ๆ ที่มีผลกำไรมากกว่า ในที่สุดกำลังการผลิต (productive force) ในภาคเกษตรกรรมก็ลดลงจึงทำให้การขยายตัวของภาคเกษตรกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงปี 1986-1990 อยู่ในระดับประมาณร้อยละ 3.4 ส่วนการขยายตัวของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเร็วกว่าช่วงปี 1981-1985 คือ ประมาณร้อยละ 7.7 โดยเฉลี่ยในแต่ละปี และแขนงบริการได้ขยายตัวเร็วขึ้นมากคือขยายตัวโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 7.1 ในช่วงการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมครั้งที่ 3 คือ ตั้งแต่ปี 1991-1995 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจแห่งชาติของ สปป.ลาว ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นมาก ฉะนั้น จึงทำให้การผลิตขยายตัวโดยอัตราเฉลี่ยในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเร็วกว่าในช่วงเวลาก่อน คือ การผลิตในภาคเกษตรกรรมขยายตัวโดยอัตราเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 12.3 และภาคบริการขยายตัวโดยอัตราเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 7.8 ในแต่ละปี สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม สำหรับปี 1996-2000 ก็ได้ถือเอาข้อมูลของแผนการครั้งก่อนเป็นข้อมูลพื้นฐานบวกด้วยความสามารถด้านต่าง ๆ ของเศรษฐกิจแห่งชาติ เพื่อกำหนดอัตราการขยายตัวของการผลิตในช่วงเวลานี้คือ จะทำให้การผลิตในภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้ขยายตัวในอัตราเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 5 และการผลิตในอุตสาหกรรม-หัตถกรรมขยายตัวโดยอัตราเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 12 ส่วนแขนงบริการจะขยายตัวประมาณร้อยละ 11 โดยเฉลี่ยในแต่ละปี ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแต่ละครั้งในระบอบนี้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประกอบของเศรษฐกิจในแต่ละด้านอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะภายหลังที่ได้ดำเนินการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจในปี 1986 เป็นต้นมา และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในระดับการขยายตัวขององค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติ คือในเมื่อแขนงเศรษฐกิจหากขยายตัวในระดับความเร็วไม่เท่ากัน ตัวอย่างว่า ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้จัดแบ่งแขนงการเศรษฐกิจแห่งชาติออกเป็น 3 แขนงการใหญ่คือ แขนงการผลิตในภาคเกษตรกรรม แขนงการผลิตอุตสาหกรรมและแขนงบริการ ซึ่งก่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจ (1986) รัฐบาลได้เน้นการพัฒนาการผลิตในภาคเกษตรกรรมตามบทเรียนการสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยมของบรรดาประเทศสังคมนิยม ฉะนั้น จึงทำให้การผลิตในภาคเกษตรกรรมขยายตัวเร็วกว่าแขนงอุตสาหกรรมและบริการ แต่ภายหลังที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมแล้ว การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจก็ได้เปิดให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งภาคเอกชนจะสนใจผลกำไรมากกว่าผลอื่น ๆ จึงมีการลงทุนในแขนงอุตสาหกรรมและบริการมากกว่าการลงทุนในแขนงเกษตรกรรม ฉะนั้น ในช่วงนี้ การขยายตัวของแขนงบริการและแขนงอุตสาหกรรมจึงเร็วกว่าการขยายตัวของเกษตรกรรม และการขยายตัวในลักษณะนี้จะทำให้

องค์ประกอบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ตามประสบการณ์ของหลายประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะมีแนวโน้มทำให้สัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากภาคเกษตรกรรมลดน้อยลงทุกๆปี ส่วนสัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติของภาคอุตสาหกรรมและสัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติของแขนงบริการจะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติของแขนงบริการจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่า สำหรับการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติของ สปป.ลาวสามารถแสดงให้เห็นตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติของสปป.ลาว

(หน่วย : คิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ)

รายการ	แผนที่ 1 (1981-1985)	แผนที่ 2 (1986-1990)	แผนที่ 3 (1991-1995)	แผนที่ 4 (1996-2000)
เกษตรกรรมและป่าไม้	60.5	57.3	54.3	47.2 ³
อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	18.3	17.8	12.8	22.6 ³
บริการ	21.2	24.9	26.9	30.2 ³
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	100	100	100	100

- ที่มา:
1. Basic statistics about the socio-economic development in the Lao PDR, 1995.
 2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000.
 3. ทาคคเนการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจในปี 2000.

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมผ่านมามากครั้งคือ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ครั้งที่ 1 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ครั้งที่ 3 องค์ประกอบการผลิตในภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้ได้ลดลงจากประมาณร้อยละ 60.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นประมาณร้อยละ 54.3 และองค์ประกอบการผลิตในภาคอุตสาหกรรม-หัตถกรรมได้เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 18.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เป็นประมาณร้อยละ 18.8 ส่วนองค์ประกอบเศรษฐกิจในแขนง

บริการได้เพิ่มขึ้นมากกว่าคือ จากประมาณร้อยละ 21.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นประมาณร้อยละ 26.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สำหรับในช่วงการดำเนินการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ครั้งที่ 4 คือตั้งแต่ปี 1996-2000 คาดว่าองค์ประกอบเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมจะลดลงเหลือเพียงประมาณร้อยละ 48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และองค์ประกอบเศรษฐกิจจากภาคอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 22.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่วนองค์ประกอบเศรษฐกิจของแขนงบริการก็จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 30.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบเศรษฐกิจที่มีการเพิ่มขึ้นขององค์ประกอบเศรษฐกิจจากแขนงบริการและแขนงอุตสาหกรรม แต่มีการลดลงขององค์ประกอบเศรษฐกิจในภาคเกษตรกรรมนั้น หมายความว่าการผลิตในภาคเกษตรกรรมขยายตัวช้ากว่าการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.1 ผ่านมาแล้ว และถ้าคาดคะเนอัตราการขยายตัวขององค์ประกอบเศรษฐกิจในแต่ละปีแล้วจะสามารถแสดงให้เห็นดังในตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3

คาดคะเนการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 1996-2000

(หน่วย : ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน)

รายการ	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	100	100	100	100	100	100
เกษตรกรรม-ป่าไม้	54.3	53.3	52.0	50.7	48.9	47.2
อุตสาหกรรม-หัตถกรรม	18.8	19.4	20.1	20.7	21.7	22.6
บริการ	26.9	27.3	27.9	28.6	29.4	30.2

ที่มา : แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับระยะปี 1996-2000 เวียงจันทน์ : 1996. หน้า 31.

ตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากแขนงเกษตรกรรม-ป่าไม้ในสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะลดลงในแต่ละปี และจะลดลงจากประมาณร้อยละ 54.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 1995 เป็นประมาณร้อยละ 47.2 ในปี

2000 และองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากแขนงอุตสาหกรรม-หัตถกรรมจะค่อย ๆ ขยับตัวขึ้นทีละน้อยคือ จากประมาณร้อยละ 18.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 1995 เป็นประมาณร้อยละ 19.4 ในปี 1996 และจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 22.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 2000 ส่วนองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากแขนงบริการจะขยายตัวเร็วกว่าแขนงอื่นๆดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.3 ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ แต่สาเหตุหลักอาจมีดังนี้

1. สภาวะความเป็นจริงและความจำเป็นของประเทศที่จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยจะเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแขนงใดก่อน เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจในเวลานั้น เช่น ในเวลาที่ประเทศชาติอยู่ในสภาวะขาดแคลนอาหาร รัฐบาลก็ต้องเน้นพัฒนาการผลิตอาหารให้ประชาชน จึงทำให้แขนงการดังกล่าวขยายตัวเร็วกว่าแขนงอื่นๆ

2. นโยบายการดูแลควบคุมและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลที่อยากให้องค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใด หรืออยากพัฒนาแขนงเศรษฐกิจใดที่เป็นพื้นฐานสำหรับเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งบางประเทศจะเน้นการขยายอุตสาหกรรมและบางประเทศก็จะเน้นส่งเสริมการบริการ

3. ความเข้าใจของนักลงทุนที่เกิดจากการทำธุรกิจใบบางแขนงเศรษฐกิจที่ได้รับผลกำไรมากกว่า และมีความเสี่ยงน้อย พร้อมทั้งมีข้อสะดวกในการทำธุรกิจในระยะยาวด้วย ในกรณีนี้ รัฐบาลอาจมีปัญหาในการควบคุมให้ขยายตัวตามแนวทางได้ เพราะว่า นักลงทุนมักจะลงทุนในแขนงที่ตนเองชอบและเห็นว่ามีผลกำไรมากกว่า นอกจากสาเหตุหลักสามประการที่กล่าวมาแล้ว ก็อาจมีสาเหตุอื่น ๆ อีกที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และอื่น ๆ เป็นต้น แต่ถึงอย่างใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติยังเป็นสิ่งชี้ให้เห็นการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในแต่ละระยะ แต่สำหรับปลายศตวรรษที่ 20 คือแต่ปี 1996-2000 แล้ว นอกจากการกำหนดตัวเลขคาดหมายและทิศทางรวมดังได้กล่าวมาแล้วนั้น รัฐบาลแห่งสปป.ลาวยังได้กำหนดทิศทางและตัวเลขคาดหมายในแต่ละแขนงเศรษฐกิจดังต่อไปนี้⁵

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-24.

1. เกษตรกรรม-ป่าไม้

ทิศทางการขยายเกษตรกรรม-ป่าไม้ในช่วงเวลานี้คือ การส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบครบวงจรในเขตที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะในเขตที่มีประชาชนเคยทำไร่และทำลายป่าไม้ในทุก ๆ ปี ฉะนั้น การทำการเกษตรในลักษณะนี้ที่มีการนำใช้ปฐพีวิทยาศาสตร์ ขาฆ่าแมลง และนำใช้เครื่องช่วยแรงต่าง ๆ พร้อมด้วยการขยายเนื้อที่เพิ่มอีกประมาณ 1 แสนเฮกตาร์ จะสามารถผลิตข้าวเปลือก (paddy) เพิ่มขึ้นจาก 1.5 ล้านตันในปี 1995 เป็นประมาณ 2 ล้านตันในปี 2000 นอกจากนั้นก็คาดคะเนว่าในปี 2000 จะสามารถผลิตสินค้าเพื่อส่งให้อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรกรรม และเพื่อการส่งออกดังนี้

- สินค้าจากภาคเกษตรกรรมเพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปมี

- ข้าว	400,000 ตัน
- อ้อย	200,000 ตัน
- ข้าวโพด	66,000 ตัน
- ใบยาสูบ	72,000 ตัน
- ฝ้าย	12,000 ตัน
- ผักต่าง ๆ	460,000 ตัน
- เนื้อสด	33,000 ตัน
- ปลา	13,000 ตัน

- สินค้าจากเกษตรกรรมเพื่อส่งออก ได้แก่

- กาแฟ	15,000 ตัน
- กล้วย	3,200 ตัน
- ไม้	200,000-300,000 ม ³ ต่อปี

- นอกจากนั้นก็ยังมีฝ้าย ถั่วต่าง ๆ และสินค้าจากป่าอีก

2. อุตสาหกรรม-หัตถกรรม

หน้าที่สำคัญที่จะต้องได้ปฏิบัติในช่วงเวลานี้คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และส่งเสริมอุตสาหกรรมเบาและหัตถกรรม เพื่อการบริโภคภายในและลดปริมาณการนำเข้า พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมการส่งออกอีกด้วย เพราะฉะนั้น เพื่อขยายกปฏิบัติหน้าที่สำคัญดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จจะต้องดำเนินการในแต่ละด้านดังนี้

- อุตสาหกรรมไฟฟ้า

จะดำเนินโครงการผลิตไฟฟ้าทั้งหมด 6 โครงการ คือ 3 โครงการแรกได้แก่ โครงการน้ำเหิน-หินบูน โครงการห้วยเหาะ และโครงการห้วยน้ำเล็ก ซึ่งทั้ง 3 โครงการดังกล่าวนี้จะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ประมาณ 420 มกว. และจะสำเร็จในปี 2000 นอกจากนั้นยังมีอีก 3 โครงการที่จะสำเร็จในปี 2001 ได้แก่ โครงการหงสาสิกไน โครงการน้ำเหิน 2 และโครงการ เซเปี่ยน-เซนน้อย ซึ่งทั้งสามโครงการดังกล่าวนี้จะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ประมาณ 1,845 มกว.

- อุตสาหกรรมเหมืองแร่

การทำเหมืองแร่ก็เป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยเศรษฐกิจแห่งชาติให้ขยายตัว เพราะว่าแร่ที่ผลิตได้นั้นจะเป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมและเป็นสินค้าส่งออกด้วย ฉะนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสำหรับปี 1996-2000 คาดว่าจะสามารถทำการผลิตให้สูงขึ้น โดยจะเพิ่มผลผลิตในปี 2000 ให้ได้ดังนี้

- จะผลิตแร่ Gypsum ให้ได้ 500,000 ตัน
- จะผลิตแร่ตะกั่วให้ได้ 1,800 ตัน
- จะผลิตลิกไนท์ให้ได้ 450,000 ตัน
- จะผลิตแร่อังตราสิตให้ได้ 35,000 ตัน
- และแร่ Barith 20,000 ตัน
- และแร่อื่น ๆ อีก

- อุตสาหกรรมแปรรูปและหัตถกรรม

แต่จนถึงปี 2000 จะได้ปรับปรุงและส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปและหัตถกรรมให้นำใช้วัตถุดิบจากภายในประเทศ โดยเฉพาะวัตถุดิบจากภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้ และขยายอุตสาหกรรมแปรรูปขนาดย่อมไปสู่ชนบทให้มากขึ้น เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำปลา โรงงานผลิตน้ำมันพืช และอื่น ๆ พร้อมนั้นก็ควรได้ศึกษาถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากการปล่อยของเสียจากโรงงานดังกล่าวด้วย

3. การบริการ

ในความหมายเชิงเศรษฐกิจของประเทศลาว การบริการ หมายถึง การคมนาคมขนส่ง ไปรษณีย์ ก่อสร้าง การค้า การท่องเที่ยว การเงินและการคลัง ตลอดจนการบริการด้านอาหารและที่

พัก ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสำหรับปี 1996-2000 จะได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ด้านการคมนาคม

จะได้ปรับปรุงและขยายเส้นทางเลขที่ 13 แต่หลวงพระบางจนถึงชายแดนลาว-กัมพูชา ให้สำเร็จ นอกจากนั้นก็ยังมีทางเลขที่ 6 แขวงหัวพัน และเส้นทางเลขที่ 1 แต่แขวงเชียงขวาง-แขวงคำม่วน นอกจากนั้นก็จะมีการสำรวจและออกแบบเส้นทางหลายสาย เช่น

1. เส้นทางแต่แขวงบ่อแก้ว-แขวงหลวงน้ำทา-ชายแดนจีน
2. เส้นทางแต่ชายแดนลาว-ไทย-แขวงไซบุรี-แขวงอุดมไซ-แขวงหัวพัน-ชายแดน

เวียดนาม

3. ทางเลขที่ 8 แต่เส้นทางเลขที่ 13 ชายแดนลาว-เวียดนาม
4. ทางเลขที่ 12 แต่ท่าแขก-ชายแดนลาว-เวียดนาม
5. ทางเลขที่ 9 แต่สุวรรณเขต-ชายแดนลาว-เวียดนาม
6. ทางเลขที่ 18 แต่ฝายไฟ้อดปือ-แขวงเซกอง-ชายแดนลาว-เวียดนาม

นอกจากนั้นก็จะได้สำรวจออกแบบสะพานข้ามแม่น้ำโขงอีกหลายแห่ง เช่น สะพานข้ามแม่น้ำโขงอยู่แขวงสุวรรณเขต แขวงจำปาศักดิ์ แขวงอุดมไซ และแขวงบ่อแก้วอีกด้วย พร้อมกันนั้นก็จะได้ปรับปรุงสนามบินหลายแห่ง โดยเฉพาะอยู่กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงหลวงพระบาง แขวงสุวรรณเขต และจำปาศักดิ์ เพื่อให้รับผู้โดยสารได้มากขึ้น

- ด้านการค้า

รัฐบาลมีนโยบายที่จะทำให้ตลาดและราคามีความสงบและมีเสถียรภาพ โดยจะมีนโยบายช่วยราคาสินค้าจากภาคเกษตรกรรมและส่งเสริมราคาสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าภายในประเทศ และทำให้มูลค่าการไหลเวียนของสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 ต่อปี นอกจากนั้นก็ขยายการค้าเข้าสู่ชนบทที่อยู่ไกลจากตัวเมือง ส่วนการค้ากับต่างประเทศก็ได้แก้ไขระเบียบการต่าง ๆ ที่ยังไม่สอดคล้องกับระเบียบการสากล และจะสร้างเงื่อนไขให้ประเทศสปป.ลาวได้กลายเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) นอกจากนั้น ก็จะปรับปรุงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านให้สะดวกและถูกต้องกับระเบียบการด้วย

- ด้านการท่องเที่ยว

จะปรับปรุงและก่อสร้างพื้นฐานอันจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมทางโบราณสถาน ร้านอาหาร สถานที่พัก และอื่น ๆ นอกจากนั้นก็ปรับปรุงระเบียบการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ

โดยคาดว่าจะเปิดปีการท่องเที่ยวลาวในปี 1999 และคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาลาวประมาณ 1 ล้านคน ในปี 2000 และจะสร้างรายรับเป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่เศรษฐกิจแห่งชาติประมาณ 75 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

- ด้านการเงินและการคลัง

นโยบายการเงินของรัฐคือ ต้องทำให้มีเสถียรภาพทางด้านเงินตรา รักษาค่าของเงินกิบ และไม่ให้อัตราเงินเฟ้อสูงเกินกว่าร้อยละ 10 ในปี 2000 นอกจากนั้นก็ต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกิบกับเงินตราต่างประเทศไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงมากเกินไป ส่วนนโยบายการคลังในช่วงเวลาต่อไปนี้คือ จะต้องสร้างแหล่งรายรับให้แก่งบประมาณในปี 2000 ให้ได้ในระดับร้อยละ 16-16.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนั้น ต้องสร้างแหล่งรายรับภายในให้กลายเป็นแหล่งรายรับที่มีพื้นฐานที่เข้มแข็ง เช่น รายรับจากรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ รายรับจากภาษี และอื่น ๆ นอกจากนั้นก็ต้องสร้างเงื่อนไขและความเชื่อมั่นให้แก่ต่างประเทศ เพื่อให้ต่างประเทศมาลงทุนช่วยเหลือและให้การกู้ยืมแก่ประเทศลาว ซึ่งคาดว่าจะในระยะปี 1996-2000 จะมีนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศลาวมากขึ้น ซึ่งประกอบด้วยทุนประมาณ 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (Billions US Dollars)

แนวทางและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่ได้อ้างไว้ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมสำหรับปี 1996-2000 ที่ประกอบด้วยนโยบายการพัฒนาการผลิตในภาคเกษตรกรรม-ป่าไม้ นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม-หัตถกรรม และนโยบายขยายระบบการบริการให้กว้างออกนั้น เป็นนโยบายหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจของสปป.ลาว ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจในปี 1986 เป็นต้นมา และได้ดำเนินต่อ ๆ ไป เพื่อให้ระบบการบริหารเศรษฐกิจได้กลายเป็นระบบการบริหารเศรษฐกิจแบบผสมโดยสมบูรณ์ ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมากขึ้น และสามารถกระจายรายได้สู่ประชาชนให้เกิดมีความเสมอภาคได้ แต่การที่จะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วโดยใช้กลไกตลาด และราคาเป็นเครื่องมือที่มีการหาโอกาสและช่องโหว่เพื่อเอารัดเอาเปรียบกันในทางธุรกิจ และพร้อมกับการขยายเศรษฐกิจแบบนี้ ก็ยากที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคขึ้นในสังคมนั้นได้ ฉะนั้น จึงเป็นปัญหาที่ท้าทายความสามารถของผู้นำลาวในปัจจุบันและอนาคตว่า จะพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติไปในทิศทางใดมากกว่า เช่น ถ้าว่าพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติโดยเน้นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (economic growth rate) หรือพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติโดยให้ความสำคัญแก่ความเสมอภาคมากขึ้นไปแล้วระบบเศรษฐกิจจะมีแนวโน้มไปอย่างไร ฉะนั้น งานศึกษาชิ้นนี้จะได้ใช้ทฤษฎีและข้อมูลบางอย่าง เพื่อศึกษาแนวโน้มการขยายเศรษฐกิจ-สังคมของสปป.ลาวเป็นข้อต่อไป

4.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจแห่งสปป.ลาว

การเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจหนึ่งสู่อีกระบบเศรษฐกิจหนึ่ง (ตามทฤษฎีของ Marx) ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต (Relations of production) จากรูปแบบหนึ่งสู่อีกรูปแบบหนึ่ง หรือถือว่าเป็นเนื้อหาหลักของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของ Marx ที่ได้ศึกษาถึงการกำเนิดเกิดขึ้น การขยายตัวและการสลายตัวของความสัมพันธ์ทางการผลิตในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา⁶ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเพราะการขัดแย้งกันระหว่างความสัมพันธ์ทางการผลิต และพลังการผลิต (forces of production) เมื่อใดการขัดแย้งดังกล่าวหากถูกแก้ไขก็หมายความว่า รูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่ได้เกิดขึ้นดังเช่นในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาคือ ในช่วงปลายของสังคมบุพกาล พลังการผลิตขยายตัวมากขึ้น ทำให้เกิดมีการครอบครองผลิตภัณฑ์ส่วนเกิน และมีการบริโภคน้ำไม่เท่ากัน จึงเกิดมีการขัดแย้งกันขึ้นระหว่างคนจนกับคนรวย และในเมื่อคนรวยมีอำนาจมากกว่า ก็สามารถสร้างสังคมและความสัมพันธ์ทางการผลิตให้อำนวยความสะดวกแก่ตน ในที่สุดก็เกิดมีระบบทาสขึ้น พอระบบทาสคงตัวมาได้ระยะหนึ่ง การขัดแย้งระหว่างทาสกับนายก็ได้ทำให้ระบบทาสแตก และกลายเป็นระบบศักดินา ซึ่งในตอนปลายของสังคมศักดินานี้เองก็ได้เกิดมีปัจจัยทุนนิยมขึ้น คือมีการค้าขาย และมีการสะสมทุนเกิดขึ้นที่ทำให้ปัจจัยการผลิตไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของผู้ผลิตโดยตรง และความร่ำรวยได้กลายเป็นของคนจำนวนส่วนน้อยของสังคม ในที่สุดก็เกิดมีข้อขัดแย้งระหว่างลักษณะสังคมของการผลิต กับการยึดครองผลผลิตแบบเอกชนนายทุน ซึ่งข้อขัดแย้งดังกล่าวได้นำไปสู่การปฏิวัติเดือนตุลาคม 1917 และได้สร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบสังคมนิยมขึ้นที่มีลักษณะแตกต่างกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ผ่านมา ที่มีการเน้นการกระทำการผลิตให้มีลักษณะสังคม และเพื่อการบริโภคของสังคม ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมกับสังคมนิยมมีความแตกต่างกันคือ ทุนนิยมเน้นบทบาทของเอกชนและเสรีภาพ ส่วนสังคมนิยมเน้นบทบาทของรัฐและสังคม แต่ในปัจจุบันนี้มีหลายประเทศได้จับเอาทั้งสองระบบเข้าด้วยกัน เพื่อให้กลายเป็นระบบผสมที่มีทั้งปัจจัยทุนนิยมและปัจจัยสังคมนิยม การที่ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิต หรือเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมของสปป.ลาวนั้น คือ กระบวนการที่จะเลือกเอาปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยมที่มีอยู่แล้ว และสร้างปัจจัย

⁶ Lenin. Drei Quellen und drei Bestandteile des Marxismus Karl Marx ueber den Staat. Deutsche Uebersetzung : (Berlin :Dietz Verlag, 1966), s.35.

เศรษฐกิจใหม่ที่มีประสิทธิภาพขึ้นมา ซึ่งพอสามารถแสดงให้เห็นได้โดยแยกออกเป็นสองด้านที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4.4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4
เปรียบเทียบปัจจัยเศรษฐกิจที่ถูกทำลายและถูกสร้างขึ้นใหม่

ปัจจัยที่ถูกทำลาย	ปัจจัยเศรษฐกิจที่ถูกสร้างขึ้นใหม่
สหกรณ์เกษตรที่เป็นปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยม ถูกทำลายทั้งหมด	รูปแบบเศรษฐกิจของครัวเรือน หรือเกษตรกร กระจายย่อยได้รับการส่งเสริมให้ขยายตัวมากขึ้น
รัฐวิสาหกิจจำนวนมากถูกเปลี่ยนแปลงเป็นกรรมสิทธิ์เอกชน	วิสาหกิจของเอกชนเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
ล้มเลิกระบบการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับจากส่วนกลางทั้งหมด	ปัจจัยเศรษฐกิจจากภายนอกได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองโดยนโยบายของรัฐ เพื่อให้มีการขยายตัวทุก ๆ ปี
อัตราดอกเบี้ยสูงทางด้านการเงินจากรัฐ ลดลงถึงสวัสดิการจำนวนมาก	สร้างระบบการบริหารเศรษฐกิจใหม่ที่ใช้ กลไกตลาดและราคาเป็นหลัก
ในที่สุดบทบาทของสหพันธ์แรงงานและองค์การจัดตั้งมหาชนต่าง ๆ ในขอบเขตเศรษฐกิจก็ลดลงตามด้วย	สร้างระบบแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจให้แก่ข้าราชการและประชาชน ทั้งหมด

ปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยมที่ยังเหลืออยู่ และปัจจัยเศรษฐกิจที่ไม่ใช่สังคมนิยมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่จะอยู่ร่วมกันในระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่าระบบเศรษฐกิจแบบผสมนั้น จะเป็นตัวชี้บ่งให้เห็นถึงแนวโน้มการขยายตัวของรูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตหรือระบบเศรษฐกิจในสปป.ลาวในอนาคตตามสัดส่วนขององค์ประกอบปัจจัยดังกล่าว แต่ว่าจากการสังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เจตนารมณ์ของผู้นำของสปป.ลาวในช่วงแรกคือการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจให้ดีขึ้นเท่านั้น โดยไม่ได้มีเจตนาจะทำให้ปัจจัยเศรษฐกิจทุนนิยมมีบทบาทควบคุมทั้งระบบแต่ประการใด แต่เท่าที่สังเกตเห็นว่าความพยายามในการปรับปรุงการบริหารเศรษฐกิจนั้นก็เพื่อจะนำเอากลไกตลาดและราคามาใช้ในระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมเท่านั้นหรือเรียกว่าการเปลี่ยน

แปลงจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมที่นำมาใช้กลไกตลาด
 และราคา แต่พอดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ก็ไม่สามารถยุดอยู่ในขอบเขตดังกล่าวได้จึงกลายเป็น
 การเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสม แต่มาถึงปัจจุบันสัดส่วน
 ส่วนผสมระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยมกับปัจจัยเศรษฐกิจทุนนิยมค่อนข้างจะมีแนวโน้มที่จะ
 ทำให้ระบบเศรษฐกิจ มีลักษณะทุนนิยมมากกว่าลักษณะสังคมนิยม เพราะว่าปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยม
 นับวันลดลง แต่ปัจจัยเศรษฐกิจทุนนิยมจะเพิ่มขึ้นทุกทีดังจะเห็นได้ว่า สหกรณ์เกษตรที่มี
 จำนวน 3976 แห่ง ในปี 1986 ได้ลดลง เป็น 3481 แห่ง ในปี 1988 และได้สลายตัวไปในปี
 1989/90 ส่วนรัฐวิสาหกิจก็มีอัตราการลดลงทุกปีคือ ในปี 1991 มีจำนวนประมาณ 880 แห่ง ได้ลดลง
 เหลือเพียงประมาณ 200 แห่ง ในปี 1995 และมาถึงปี 1997 ยังเหลือประมาณ 90 แห่งเท่านั้น และ
 ถ้าหากการขยายตัวมีแนวโน้มลักษณะนี้ ในอนาคต ปัจจัยเศรษฐกิจสังคมนิยมดังกล่าวก็จะไม่มีบทบาท
 ในเศรษฐกิจแห่งชาติเลย และในที่สุด ปัจจัยเศรษฐกิจทุนนิยมก็จะทำบทบาทมากขึ้นและ
 ควบคุมทั่วทั้งระบบได้ด้วย เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ อาจสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับ
 วัตถุนิยมสังคมนิยมของมาร์กซ์ที่ว่า ถ้าพลังการผลิตเปลี่ยนแปลง ก็จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์
 ทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางสังคม ตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วย หมายความว่า
 ถ้าระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงสู่ระบบทุนนิยม ระบบสังคมและการเมืองก็จะเปลี่ยนแปลง
 สู่ระบบการปกครองแบบทุนนิยมด้วย และถ้าว่าการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของสปป.ลาวได้ทำให้
 ระบบเศรษฐกิจและการปกครองเป็นแบบทุนนิยม ก็จะทำให้สปป.ลาวกลายเป็นประเทศทุนนิยม
 เหมือนกันกับบรรดาประเทศในยุโรปตะวันออกที่ได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในระยะผ่านมา แต่
 การที่อาจจะกลายเป็นประเทศทุนนิยมของประเทศลาวนั้น ประเทศลาวอาจกลายเป็นประเทศทุน
 นิยมที่มีการขยายตัวในระดับต่ำกว่าบรรดาประเทศในยุโรปตะวันออกและบทบาทในเวทีสากลอาจ
 ลดลงด้วย